

“A l’escola de bosc fem servir el mot misteri”

Dc, 8/01/2020 per Catalunya Religió

(Josep Gordi Serrat -CR/Sant Esteve de Palautordera) **Vicky Mateu** és una dona feta a ella mateixa. Malgrat passar per la universitat, on es va llicenciar en traducció i interpretació, s’ha format a partir de conèixer persones i viure experiències en diferents països en què ha residit i visitat. Es fa difícil posar-li una professió. Ha estat ballarina-actriu, traductora-intèrpret, doula, és a dir, acompanyant a l’embaràs, part i postpart i, en els darrers deu anys, acompanyant familiar, formadora de [Pas d’Infant](#) (equip de formació i assessorament a la criança i l’educació) i coordinadora pedagògica de l’escola de bosc i d’educació viva, La Clariana, al Montseny. Nascuda a Barcelona el 1975, és mare de dos fills.

Ens trobem a Sant Esteve de Palautordera una tarda assolellada que ens permet conversar a l’aire lliure, tot gaudint de l’escalf dels darrers raigs de llum. Una nova entrevista de la col·lecció [Natura Sagrada](#), dedicada a personatges que tenen un especial vincle espiritual amb la natura.

A quin barri de la ciutat de Barcelona va créixer?

Al barri de Can Baró i vaig viure a la plaça Sanllehy fins als onze anys. Per tant, molt a prop del parc Güell. Aquest va ésser el meu espai de joc quan era infant. Recordo que la sala hipòstila era el lloc, on amb els meus cosins i amics, jugàvem, entre d’altres jocs, a cuit-amagar entre les columnes gaudinianas.

Per tant, la natura era molt propera?

Sí. Però el fet clau no va ésser aquest sinó que la meva mare em va inscriure a l’agrupació escolta del barri, on vaig estar des dels sis fins als divuit anys. Amb aquest grup escolta vaig fer moltes excursions d’un dia, sortides de cap de setmana i campaments, amb els enyorats focs de camp... Vam aprendre a recollir branques i branquillons i amb aquests elements arboris apreníem a fer taules, bancs i altres estris necessaris per passar uns dies al bosc, cuinar amb el foc a

terra...

Què va aprendre dels escoltes respecte a la natura?

El més important és que la natura es va convertir en un element molt familiar i quotidià, per tant, l'acabes estimant, és part de la teva vida. Resultat d'aquesta estima, apareix el sentiment de tenir-ne cura, de no sentir-ne por, però, també, d'anar-hi amb respecte i prudència, i a la vegada, tenir clar que estava ple de misteris. Entens la necessitat de l'equilibri entre el donar i el rebre, ens proveïa d'herbes, com la farigola o de fruits, com les cireres d'arboç. Una tenia la sensació que s'establia un intercanvi, un diàleg entre la natura i tu, és a dir, tu la tractes amb respecte i ella t'ofereix aliments, ombra...

Als onze anys va deixar la gran ciutat.

Exacte. La meva mare va decidir, davant del naixement d'una nova germana, que pels nens era millor viure més a prop de la natura i va decidir que ens anéssim a viure a Montmeló. En aquell moment era un poble petit del Vallès Oriental i just davant de casa teníem camps de conreu, boscos... a més a més, vivíem en una casa amb jardí.

Prop de Montmeló hi ha la serralada litoral amb bonics i suaus cims, com el castell de Sant Miquel. Hi anàveu a caminar per aquestes muntanyes tan properes?

Sí, hi anàvem amb els pares a buscar aigua a la font i amb els amics ens endinsàvem per molts senders i corriols. A la vegada seguia connectada amb el cau i m'apuntava a totes les sortides.

D'aquelles excursions, en recorda alguna que fos especial?

De les que guardo un gran record són les que ens van oferir més responsabilitats i autonomia -gestió de materials, dissenyar part de la ruta, etc), i de sortides on ens trobàvem amb més reptes i aventures; alguna vegada amb petites desventures, però, a la vegada, una gran font d'aprenentatge. Per exemple, en una ocasió una forta tempesta ens va tirar les tendes i vam quedar ben xops, però ens vam ajudar els uns als altres i ens vam sentir molt units. Aquestes experiències fomentaven la cooperació, el treball en equip, la superació i es forjava el sentiment de pertànyer a un grup.

També recordo els campaments d'estiu al Pirineu, on vivíem en plena natura durant 15 dies (rentar la roba al riu, fer letrines, cuinar, etc.) .

Créixer en aquest entorn em va donar eines i recursos per sentir-me preparada per moure'm en entorns diversos, com fer el GR-11 amb la meva parella, fer un mes d'interrail o visitar països llunyans.

Vau entendre que la natura té dos vessants: la bellesa de les valls i muntanyes i, d'altra part, les tempestes o les ventades?

En aquest moment em venen a la ment les paraules d'un professor del Postgrau Significats i Valors Espirituals de la Natura: la muntanya és un lloc ple de vida, que no amaga la mort.

Als escoltes vau treballar la part interior o espiritual?

I tant. Recordo que en alguns moments reclamàvem als caps espais on poder estar sols i gaudir dels núvols, de les olors dels pins... En aquestes estones de solitud i silenci gaudíem, per exemple, de la sortida del sol, i una tenia la sensació que ho vivia des de dins.

Es feia servir la pregària?

De forma indirecta jo sento que sí. Ara bé, el que recordo millor són les cançons per donar gràcies al nou dia, als aliments, al foc...

Deixem la teva etapa a l'escoltisme i entrem a la teva formació. Com va desenvolupar-se?

De forma eclèctica i molt a la meua manera. Formacions i experiències diverses, seguint els meus interessos. Per exemple, als divuit anys, després d'acabar la selectivitat, vaig decidir que volia marxar a viatjar sola i van ésser més de dos anys donant voltes pel món. L'escoltisme i les experiències al bosc em va ensenyar que podia anar per la vida tranquil·la, malgrat calia ésser prudent.

Què va aprendre d'aquestes dos anys treballant i viatjant?

A part de l'anglès, a tractar amb persones diferents, variats paisatges, gastronomies, músiques, costums i, molt important per a mi, a espavilar-me a fer molts tipus de feina, a sobreviure i ser autònoma; em queda dins meu el sentiment que el món, la terra, és un lloc molt amable i ric, sense oblidar que tot té dues cares; però com posar consciència a la més enriquidora.

Què va fer en tornar?

Vaig estudiar la llicenciatura de traducció i interpretació i, molt ràpidament vaig trobar feina, traduïa sobretot llibres i manuals de teràpies complementàries o impartia tallers del mateix tema. Paral·lelament vaig començar a ballar per diversió. Algú em va proposar que em dediquéss professionalment a la dansa, jo tenia ja 25 anys... Però propi de mi, vaig pensar "per què no...?" Així que vaig marxar a l'estranger per estudiar dansa. Vaig poder cursar només el primer any perquè després es va acostar algú i va dir-me que volia contractar-me com a ballarina; vaig fer el segon curs de dansa entre bambolines. Més endavant també començo a treballar com a actriu, vaig estar 8 anys als escenaris. Paral·lelament començava a formar-me en una altre dels meus interessos, acompanyar les dones en el part i postpart. Potser hauria d'haver estudiat per ésser comadrona, però tornar a entrar a la universitat es feia molt feixuc i, em vaig preparar a Anglaterra per ésser doula. Totes aquestes experiències a la mà d'una altra de les meves passions, acompanyar infants, des del cau que havia fet de monitora (a colònies, campaments); cada vegada més m'adonava que tenia ganes d'acompanyar als infants de forma més propera a les seves necessitats i interessos. Vaig tenir la sort de trobar persones molt enriquidores en aquest àmbit i poder tenir experiències d'una altra mirada a l'educació, com anar a escoles d'Anglaterra que tenien diferents pedagogies, com les escoles de bosc. Jo apreng, sobretot, als escenaris, observant i provant.

I quan és que l'educació dels infants pren un major protagonisme en la seva vida?

Arriba un moment que torno d'Anglaterra, ja que desitjo ser mare i començo a posar en pràctica els meus coneixements en educació dels infants i en l'acompanyament de dones i famílies. La meva primera feina va ser en un projecte d'educació viva a Barcelona, al costat del parc Güell. Les primeres sortides amb els infants eren allà on jo havia tingut els meus primers inicis de nena, de joc i natura. Al cap de poc vaig ser mare i vam decidir venir a viure al Montseny i quan la meva filla tenia un any, amb companyia d'una amiga, vam crear la primera escola de bosc al Montseny, Blau Cel. Ara ja fa anys d'això; aquell projecte s'ha anat transformant i agafant forma, actualment culminant amb Pas d'infant -equip de formació, assessorament i sessions de bosc- i La Clariana, escola de bosc i educació viva, i seguim al Montseny.

Què és una escola de bosc?

Una escola de bosc és un espai de joc i aprenentatge entre el cel i la terra. Una escola de bosc és un entorn per infants ple de vida que no amaga la mort, els imprevistos, els reptes...

L'escola de bosc és un espai de joc i aprenentatge per a infants a la natura, tu ets acompanyat del seu aprenentatge. El que vull transmetre és que si converteixes la natura en un espai familiar, l'estimaràs i el respectaràs, viuràs el que significa donar i rebre, podràs experimentar quines són les teves capacitats i habilitats, quins els teus límits... En definitiva és un indret òptim on els infants poden adquirir coneixements, competències i aptituds, a més de donar suport al seu desenvolupament global i íntegre, és a dir, en els aspectes motrius, sensorials, emocionals, socials, cognitius i espirituals. Aquests sis àmbits es poden desenvolupar perfectament a la natura i ho fan de forma paral·lela i al llarg del temps.

Un espai educatiu per a mi ha d'oferir aprenentatges significatius, aportar eines i recursos a l'infant per aprendre a viure. Ha de brindar espais d'exploració i descoberta, calma i interacció, observació i experimentació, obertura i recolliment, expressió i escolta, riquesa i varietat d'experiències. La natura és un lloc idoni, la vida té un sentit.

Sempre esteu a l'aire lliure?

Sí. Sempre anem a descobert i si plou tenim tendals i a l'hivern cerquem espais on ens deixin fer foc, per escalfar-nos a l'hora de dinar. Si fa un temps molt dolent cerquem un lloc cobert. En aquest sentit coneixem, a la zona on treballem, diversos porxos i també, per casos extrems, ens cedeixen un sala on aixoplugar-nos.

Si ho he entès bé els nens de 0 a 3 anys estan un dia a la setmana amb vosaltres i els més grans quatre dies?

Sí que ha estat així, però actualment per raons de reestructuració, només coordino el grup familiar de 0-3 anys, La Clariana. També fem sessions de bosc, en cap de setmana, amb infants més grans.

Com us arriben els alumnes?

Són els pares que trien aquesta opció, en aquest cas una escola de bosc amb mirada d'educació lliure o viva.

Què vol dir educació lliure o viva?

És una manera d'acompanyar als infants, una actitud, una mirada, no una metodologia. Es confia en l'infant i en la seva capacitat d'aprendre per si mateix i de prendre decisions. L'infant és el protagonista, en el sentit que és ell qui dirigeix els seus aprenentatges a partir dels seus interessos i necessitats. L'adult l'acompanya i li ofereix recursos i entorns per desenvolupar-se. En conseqüència, cada infant és vist com un ésser únic i diferent, amb els seus propis objectius. Per tant, es tracta d'oferir a cada infant allò que necessita. Tot tenint present que som dins d'un grup i també s'ha de cuidar, cal tenir present quins són els interessos i necessitats del grup, alhora que recordem la relació d'aquest grup amb altres, la interrelació de diferents grups-sistemes, com l'escola i les famílies, etc.

Quan acaben amb vosaltres, es reincorporen al sistema educatiu públic o privat?

Depèn de la família. Però la realitat és que els que s'incorporen al sistema convencional sovint no tenen cap problema i, normalment, els mestres estan encantats amb aquests alumnes que poden escoltar i entenen els límits que es poden establir a l'aula, ja que saben que hi ha un grup que s'ha de mirar. Quan estàs a bosc hi ha molts moments que has de cooperar i els teus desitjos particulars, a vegades, han de passar a un segon pla pel benestar del grup; és una cosa que entenen ràpid i accepten com una cosa natural.

L'espiritualitat és un dels eixos que treballeu. No totes les escoles la treballen. Com ho feu?

Tens raó que se'n parla poc i la principal raó, crec que és perquè sovint confonem espiritualitat amb religió. Quan parlo del desenvolupament espiritual de l'infant, és perquè crec que és un dels fonaments del desenvolupament. En relació a l'espiritualitat, per tant, es tracta d'oferir una base que té tres eixos. El jo, l'altre i l'entorn. Per tant, aquesta base espiritual té a veure amb l'estima de qui soc jo, és a dir, l'acceptació i respecte vers un mateix, qui soc, com soc, què tinc. Ens agrada expressar-ho com el pla de desenvolupament intern de l'infant, que vol dir que dins seu té una llavor pròpia i única per créixer. Per tant, el primer pas és que l'infant sigui conscient que dins seu té una llavor a desenvolupar amb unes característiques pròpies que cal conèixer i acceptar. Perquè aquesta llavor maduri amb plenitud calen tres ingredients: autoestima, autonomia i autoregulació. Si aquesta triada del desenvolupament està sana, podrem passar a l'eix social amb satisfacció, és a dir, l'acceptació dels altres i aprendre a relacionar-se amb ells des de l'estimació d'un mateix. Som un grup, però tots som diferents. En espais educatius cal treballar la relació amb l'altre, com per exemple a partir de cercles on expressar allò que pensa cadascú; ens escoltem i ens mirem. Un cop hem acceptat i après a relacionar-nos amb els de la nostra espècie, el nostre grup, també cal passar a la resta d'espècies del nostre entorn. Aquí treballeu molt el respecte i l'estimació tant del que veus com del que no veus. Per exemple, de l'arbre veiem el tronc i la capçada, però no les arrels. En conclusió, l'espiritualitat es treballa des del jo, l'altre i tot l'entorn.

Dins d'aquest entorn no treballeu el transcendent?

Sí. Tot i que en ocasions es produeix de forma espontània. A vegades, veus un infant embadalit davant l'aigua i enlloc de dir-li desperta o no badis, el deixem

estar que gaudeixi d'aquest moment d'intimitat o comunió. A vegades, quan ens trobem un animal mort surt a la conversa parlar de l'ànima, del més enllà, del misteri... Aquí intentem obrir la mirada i deixar clar que hi ha moltes formes de donar resposta a aquests interrogants. Amb els petits ho deixem tot molt més obert, però amb els grans els plantejo diferents visions sobre la vida i la mort i els deixo clar que amb el temps ells decidiran quina cosmovisió o tradició seguir. En conclusió, el transcendent ho treballem amb els infants des d'una obertura molt gran on hi ha molts misteris.

També em referia al transcendent com aquella visió que hi ha quelcom per damunt de tot, que ho uneix i que ens podem obrir a viure-ho o quedar-nos, simplement, amb la dada material...

La veritat és que no utilitzem la paraula transcendent, però ens obrim a parlar-ne quan apareix a la conversa i, normalment, fem servir el mot misteri i deixem clar que tot no es pot explicar. A la natura aquesta sensació d'unitat o comunió apareix amb certa normalitat quan observem una albada o una posta de sol. A aquest misteri nosaltres no li posem cap nom i els deixem clar, als infants, que ells, al llarg de la seva vida, arribaran o no a identificar-se amb un nom o cosmovisió.

I d'aquest tema, en parlem amb els pares?

I tant, sempre expliquem que nosaltres, a l'escola de bosc, tractem totes les àrees de desenvolupament de l'infant abans esmentades i, en conseqüència, també l'espiritual. Ara m'adono, després de parlar amb tu, que potser cal explicar millor aquest punt per quan s'ha de transmetre als adults o a nens més grans.

Utilitzar dins de la temàtica espiritual la paraula entorn pot portar a confusió. [Raimon Panikkar](#) defineix l'espiritualitat com el fil que ho uneix tot.

Certament, després del jo, els altres i tota la resta, evidentment, hi ha quelcom que ho uneix tot. Potser és un quart element que cal afegir i que, normalment, esmentem com a misteri. Potser no he utilitzat el mot transcendent per evitar un possible conflicte amb els adults.

Als pobles indígenes la paraula natura no existeix ja que se senten dins d'ella i en ocasions es parla de la gran mare o la gran àvia i engloba totes les realitats: les visibles i les invisibles.

Nosaltres parlem de la mare terra, de la germana lluna...

Paraules del cant a les criatures de sant Francesc.

Sí? Normalment utilitzem cançons per introduir aquests conceptes i ens referim a ells amb gratitud. Però per a mi hi ha quelcom per damunt de tots aquests elements, digues transcendent o el que vulguis. El que sí que tinc clar és que amb els infants vull treballar l'espiritualitat.

L'espiritualitat també es pot viure des de l'agnosticisme.

I tant! Ara bé, des de fa temps parlo amb companys anglesos d'aquesta temàtica, allà hi trobo més tranquil·litat amb el tema, i m'adono que cal superar aquesta idea que l'educació ha d'estar totalment emmarcada dins l'agnosticisme i, en

conseqüència, des de petits cal treballar-ho per tal que quan aquests infants arribin a l'adolescència tinguin una base per decidir per ells mateixos. En ocasions m'adono que molts adolescents se senten molt perduts ja que no han treballat el seu vessant espiritual. El materialisme, a vegades, els porta a sentir-se orfes i després poden aparèixer malalties mentals, moments de molta desil·lusió amb la vida, de confusió, entre altres problemàtiques. Jo crec, sobretot per manca d'arrelament, que sovint ve donada per aquesta connexió amb el transcendent, curiosament... En conclusió, cal parlar d'espiritualitat sense embuts i des de ben petits. Per exemple, en una sortida al bosc hi ha moltes eines per treballar l'espiritualitat.

Per acabar, creu que la natura és sagrada?

Jo crec que sí. Sempre ho ha estat, però avui en dia cal reivindicar-ho més que mai.